

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

21. Proximus qui creatura est quomodo dilige[n]dus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

turam vel actionem occupetur, quam propter Deum, hoc est, Dei intentione susceperat. Sufficit igitur utrobique, ut quod agendum suscipit, Dei intentione suscipiat, & illius intentionis impetu seu virtute animum urgente vel propellente pergat, etsi actu amplius de Deo fortasse non cogitet. Sic enim videmus actiones non solum naturales, & civiles, morales, sive bonas sive malas, sed & ipsa Sacramenta peragi: in quibus omnibus & vulgari hominum iudicio & communi theologorum calculo virtutalem adesse intentionem abundè sufficit. Itaque S. etiam Thomas, quamvis aliquando habitualis meminerit intentionis, per eam tamen virtutalem intelligit.

In quest. Disput. de Charit. a. 11 ad 2.
Pertinet, inquit, ad perfectionem charitatis, ad quam omnes tenentur, ut omnia virtute referantur

A in Deum &c. Et hoc modo Apostolus. praecepit ut omnia in Dei gloriam referantur. Et ibidem inferius: Habitualiter referri in Deum & quoniam agit, nec aliquid actualiter intendit, ut dormiens: sed virtualiter aliquid referre in Deum est agere. tu propter finem ordinantis in Deum. Unde habitualiter referre in Deum non cadit sub praecepto: sed virtualiter referre omnia in Deum cadit sub praecepto charitatis, cum hoc nihil aliud sit, quam habere Deum ultimum finem, videlicet non in habitu, sed in actione quam exercemus. Quod nos toties iuxta sanctum Augustinum diximus, non habitu, seu habituali animi constitutione (quod omnibus iustis, etiam venialiter peccantibus & dormientibus competit) sed vel actu vel certe virtute istius actus quasi remanente, in Deo velut sine requiescere.

CAPVT XXI.

Proximus, qui creatura est, quomodo diligendus.

VNA tantum non ita operosa difficultas, cujus solutio etiam superius indicata est, hic paulò rursus explicanda, quid de proximi amore dicendum sit. Testatur enim Scriptura, non tantum Deum, sed & proximum esse diligendum: qui tamen creatura est. Premit arctius hæc difficultas dum non apparet, utendo an fruendo. Nam qui neque fruitur neque utitur, inquit Augustinus, non inventio quemadmodum diligit. Si proximo fruendum est, ruunt omnia quæ de veritate creaturarum fruitione diximus: neque enim proximus non est creatura. Si utendum, ergo diligendus videtur, ut ex eo temporale aliquod commodum capiatur: quod detestabile vitium idem Augustinus appellat.

Lib. 1. de doct. Christ. cap. 34.

Lib. de vera Relig. c. 46.

a. Tim. 3.

Respondemus igitur proximum omnino esse diligendum, sed propter Deum. Sic enim diligere proximum iubemur, sicut nosmet ipsos, nos ipsos autem vitiose diligimus, si propter nos diligimus. Hoc enim velut radicem vitiorum taxavit Apostolus, quando dixit: *Erunt homines se-ipsos amantes.* Et quia talis amor sui non est amor, sed potius odium sui, quia malorum omnium fons, hinc est quod cum Deus toto corde Deum diligendum præcepisset, nullam mandatum de sui ipsius dilectione subiecerit: sed hoc unum duntaxat, ut sicut nos ipsos proximum diligamus. Et quomodo proximum sicut meipsum diligam, qui quomodo meipsum diligam non didicerim? Nimirum hoc saluberrimè nobis indicatum Spiritus Dei voluit, nullam esse aliam veram dilectionem sui, quam qua Deum ex toto corde diligimus. Quid est enim se diligere, nisi sibi velle bonum? Quod verò tandem est summo bono excellentius bonum? Hoc ergo cum Deum diligendo sibi homo velit, fingi non potest maior dilectio sui, quam dilectio Dei. Cumque tanto nobilior & purgator sit

A amor Dei, quanto magis homo à sui ipsius consideratione & reflexione discedit, tanto quoque nobilioris perceptiùsque seipsum diligit, quanto magis sui ipsius obliuiscitur. Ita miro inter se certamine homo vacuando, & Deus implendo contendunt. Sic præceptum istud dilectionis Dei Augustinus intelligit: *Videtur, inquit, de homine ipso, id est, de amatore ipso nihil actum. Sed parum dilucide, qui se amat, diligitur intelligit. Non enim se potest, ut seipsum qui Deum diligit non diligit: imo vero se non diligit, qui Deum diligit. Siquidem ille se diligit, qui sedulo agit: ut summo & vero persequatur bono. Et alibi longe vehementius, cum ex Evangelio docuisset, in istis duobus præceptis de dilectione Dei ex toto corde, & proximi tanquam sui ipsius, totam legem prophetarum pendere, nullam factam tertij præcepti de diligendo seipso mentione: *Videlicet, inquit, ut intelligeretur, nullam esse aliam dilectionem, quam quisque diligit seipsum, nisi quod diligit Deum. Qui enim aliter se diligit, potius se odisse dicendus est. Fit quippe iniquus, privaturque luce iustitiae, qui à potiore ac præstantiore bono aversus; atque inde vel ad seipsum conversus, ad inferiora & egena utique convertitur: sique in ipso quod veracissimè scriptum est: *Qui autem amat iniquitatem, odit animam suam. Quia igitur nemo nisi Deum diligendo diligit seipsum, non opus erat, ut dato de dilectione Dei præcepto, etiam seipsum homo diligit iubetur, cum in eo diligit seipsum, quod diligit Deum. Huius ergo primi mandati cancellis vitam hominis circumferens, ut Deum omnibus suis facultatibus diligit, totam videlicet voluntatem suam tanquam ex toto corde, ubi est principium primum impulsivum omnium motuum; & totam intelligentiam, tanquam ex tota mente, ubi est primum principium directivum; & totam vi appetendi inferiore, ut non repugnet superioris partis imperio, tanquam ex tota animas; & tota vi exequendi id quod voluntas ac ratio impera-***

Lib. 1. de doct. Christ. cap. 34.

Epist. 11.

Psal. 10.

imperaverit, tanquam ex rosa ferrugine, seu tota viribus, profectus nullam vitam nostram partem relinquit, inquit Augustinus, quæ vacare debeat, & nihil locum dare, ut alia se fieri velit. Sed quicquid aliud diligendum venerit in animum, illuc rapiatur, quo totus dilectionis impetus currit. Nimirum hoc isto capitali præcepto, si recte intelligatur, voluit Deus, ut omnis voluntas hominis, omnis cogitatio, omnis actio, solo ipso tanquam omnium nostrorum motuum sine terminetur, vel ipsum solum sine interjecto medio, diligendo, vel in ipsum siquid aliud diligendum agendumque venerit, rectorquendo. Quo principio vel potius omnium actuum sine in anima hominis constituto, ut iam seipsum noverit diligere, facile est ei intelligere, quâ ratione illi proximus diligendus sit, quem tanquam seipsum diligere iubetur. Quod enim aliud per hoc mandatur, inquit Augustinus, nisi ut ei quantum potest, etiam in seipsum diligat? Nonne ut quem potest, est hominem vel corporalis beneficentia consolatione, vel informatione doctrina, vel disciplina coercitione, vel alio quocunque beneficii genere, adducat ad diligendum Deum, sciens in his duobus præceptis totam legem Prophetarum pendere.

Quicumque hæc ita erga proximum præstat, proximum diligit. Hæc autem ei præstat propter aliud non propter ipsum, quia propter Deum quem diligit, ut eum similiter proximus diligit. Utitur ergo non fruatur proximo, dum proximum diligit. Nam ut supra diximus ex Augustino, hoc fruimur quod propter se diligimus. Vnde idem questione illâ propositâ, utrum homines, cum præcipitur ut se invicem diligant, uti an frui se invicem, propter se, an propter aliud diligere jubeantur: Si enim propter se, inquit, fruamur eos, si propter aliud, utimur eo: sententiam suam interponit: *Vicetur autem mihi propter aliud diligendus. Quod enim propter se diligendum est, in eo consistit ut vita beata: quæ non est constituenda nisi in illo uno, & vero, & summo bono. Utimur ergo proximo, sed non licet rebus temporalibus, ut ex eis commodum intelligentiæ nostræ supplende capiamus; sed ut perducatur nobiscum ad fruendum Deo. Nam neque nobis ipsis*

aliter uti fas est, vel ullo modo debemus frui; quia, nec seipsum propter seipsum diligere debet, sed propter illum quo fruendum est. Tunc quippe est optimus homo, cum tota sua vita pergit in incommutabilem vitam, & toto affectu in seipsum. Si autem se propter se diligit, non se refert ad Deum; sed ad seipsum relaxatur, non ad incommutabile aliquid convertitur; & propterea iam cum de se aliquid se fruitur; quia melior est cum totus hæret atque constringitur incommutabili bono, quam cum inde vel ad seipsum relaxatur. Quemadmodum ergo nec nobis ipsis frui licet, ita nec proximo: sed sicut nobis ipsis utimur, ita & proximo, ad hoc videlicet nos totos utrosque referendo, ut simul Dei bonitate perfruamur. Quod cum opitulante Deo perfectum fuerit, tunc etiam nobis invicem, sed in Deo perfruamur. Iuxta illud quod dicit ad Philemonem Paulus: *Ita frater ego te fruor in Domino.* Et illud Psalmistæ: *In Domino laudabitur anima mea.* Sed ista fruitio hominis in Deo, potius Dei quam hominis est fruitio. Gaudium enim istius fruitiois inde proficiscitur, quod illa incommutabilis forma divina iustitiæ vel beatitudinis, quam unice diligebas, & cui hominem aptatum, dilectione & contemplatione conjunctum esse cupiebas, in illo tandem ex Dei bonitate completa sit. Quem enim propter Deum dilectum eo sine diligebas, ut & ipse Deum diligeret, Deoque fruatur, postquam iam Deum diligit, eoque fruatur, propter eundem Deum quem diligis de illius dilectione & fruitioe laetaris. Hoc & nihil aliud est frui hominem Deo. Vnde Augustinus: *Cum autem homine in Deo fruatur, Deo potius quam homine fruatur. Illo enim fruatur, quo efficietur beatus; & ad eum se venisse latet, in quo spem ponis ut venias.* Ex quibus perspicuum est, cum toties diximus, & ex Augustino declaravimus, amoris affectum à creaturis omnibus avellendum, nos de amore inhærente, non transeunte loqui; de amore, qui fruendis non utendis creaturis inhiat; de amore denique qui in creaturam, non in Deum ultimo terminetur. Et ita nullo modo esse contraria, ut affectus omnes à creatis rebus diligendis, quantum possumus, comprimamus, & tamen proximum ex Dei mandato toto peccatore diligamus.

CAPVT XXII.

Doctrina præcedentium capitum applicatur ad motus concupiscentiæ.

Hæc si vera sunt, quæ de voluntatis actibus erga creaturas exerendis vel comprimendis secundum Augustini doctrinam diximus, iam per se elucet illa doctrina de motibus concupiscentiæ, propter quos tractatus de motibus voluntatis illis consentientis interpositus fuit. Cum enim non sint aliud concupiscentiæ motus, quàm quædam desideria bonorum temporalium, seu in-

clinationes animæ ad fruendum inferioribus; cuiusmodi nominibus, ut supra vidimus, eos Augustinus appellat; fruitio verò bonorum inferiorum, creaturæ rationali divinâ aternâque lege sit vetita, & solus concessus eorum rationalis usus, perspicuum est non licere rationi talibus fruendi inclinationibus assentiri. Sic enim opus est, ut nos inter illa quæ infra nos sunt, & illa quæ supra nos sunt, Deo & Domino nostro